

"דאו" (道) = דרך, זוהי פילוסופיה סינית שמהותה היא לחיות באופן שמתערב כמה שפחות בקוסמוס סביבנו. עשייה ללא מאמץ, ידיעה ללא ידיעה, פרדוקס האומר שהקיום נובע מהחוסר קיום. הדאו הנצחי הוא מקור ריבוא הדברים אך ללא שם, בלתי נראה וללא צורה.

לפי אחת התפישות הסיניות, הדאו הוא האחד ממנו מתפתחים השניים (היין והיאנג) שמהם מתפתחים השלושה (שמייים – אדם – אדמה) שמהם מתפתחים 10,000 התופעות.

לפי התפישה הגדרת הדאו חוטאת למטרת הדאו שלה אין מטרה כלל. אך כדי להתחיל להבין מהו דאו ניתן לעיין בספר דאו דה-צ'ינג.

את ספר הדאו (tao te ching) כתב לאו-דזה שנחשב אבי תורת הדאו. לאו-דזה היה אחד המלומדים (shi) בארכיון הקיסר. נאמר עליו שהיה איש חכם מאד שמעדיף את הטבע על חברת אנשים, דיבר בצורה ערטילאית לעתים אך היה מכובד על ידי כל מי פגשו.

קצת היסטוריה

חי במאה ה-6 לפנה"ס וכתב אוסף טקסטים, אבי הדאואיזם, כתב אוסף קטעים פואטיים ואניגמטיים שחוברו לכדי ספר.

המשפט שפותח את ספר הדאו:

The Dao that can be spoken is not the eternal Dao

道可道 非常道

בתחילת ציר הזמן שלנו הייתה את שושלת ג'ואו (Zhou). בתקופה זו האנשים חיו בצל חצר הקיסר, והמעמד הנוסף היו הנתינים - חקלאים. הייתה זו אומה של פאודליזם ולכל משפחה היה שטח אדמה משלה ושטח חקלאות משותף ממנו ניתן מס תבואה לקיסרות.

שנים לאחר מכן החלה תקופת הברזל. בתקופה זו באו כלים חדשים ופיתוחים שאפשרו לאנשים לעבד יותר תבואה ויצירת כלי נשק. עם בוא השפע החדש קם מעמד של סוחרים שהתעשר, לאט לאט צבר כח עם יכולת לערער על שלטון הקיסר.

האנשים בעלי ההון יצרו צבאות שמרדו בקיסר ג'ואו וכך זה ברח מזרחה. הקיסר התייעץ ואסף את היועצים סביבו כאשר לפניו מספר אפשרויות: ללכת לגנרלים על מנת לצאת למלחמה או ללכת לחכם קונפוציוס או לאו-דזה.

הקיסר בחר בקונפוציוס לבנות חוקה חדשה לממשל. לאו-דזה, שכעס על המהלך, החליט לפרוש מתפקידו ולעזוב את הקיסרות. הוא לא האמין כי נכון להחליט לעם (לפי קונפוציוס) מה צריך לעשות כי מבחינת לאו-דזה אין חוק וסדר, יש אמת מוחלטת. לאו-דזה עלה על שורו ורכב לעבר הגבול הצפון-מערבי של הקיסרות שם נתקל בשומר שקיבל הוראה לא לתת לו לעבור עד שיכתוב את משנתו בכתב. לאחר מספר חודשים בגבול, סיים לאו-דזה לכתוב את Dao De Ching ונעלם ברכיבה.

על הדאו

ריקנות היא חלק מההסבר להבנה של מה זה "דאו". בריק יש יותר אפשרויות מהישנו, בפיזי יש גבול ובריק - אין גבולות. הריק מוביל לפשטות והפשטות מובילה לנשימה נכונה עם הטבע.

השמש שוקעת בזמן הנכון, כדור הארץ מסתובב על צירו ללא מאמץ. יש עקביות וסדר בטבע. העקביות והסדר הם חלק מהפשטות של החיים עצמם ושל הדאו.

הדאו ריק, כל הדברים הקטנים מורכבים ממהו שאי אפשר לראות אותו והדאו מרכיב את כל הדברים בעולם. לא משנה כמה תשנן אותו או תבין תאורטית את הדאו – הרי בעצם פעולות אלה תפספס את המטרה. דאו זה הרבה יותר אישי, לא משהו שהוא נכון לכולם. הדאו- הוא משהו שצריך להגיע מבפנים ולהבין אותו, תבין אותו רק שתחוה אותו ותרגיש אותו.

תינוק לדוגמא חי חיים פשוטים ולפי הדאו: בוכה אוכל ומחייך - אחד עם העולם, הטבע שלו ואמו. עם תהליך הגדילה וההתבגרות אנחנו מבדילים את עצמנו מהעולם סביבנו ושוכחים את הדאו.

כתביו של לאו דזה

לאו דזה כתב על ה"אין" בהרבה מכתביו.

בטבע יש רק חוק אחד - איכות מוחלטת שאין לה מין (זכר או נקבה) היא לא מבקשת להיות עליונה או תחתונה אלא פשוט קיימת, הוויה שקטה, אדישה וסבלנית כל שצריך הוא להקשיב ולנוע בנתיבה ללא מאמץ וללא עשייה, כל הקיצורים מורידים אותנו מהדרך.

"עשה באפס מעשה והכל מעצמו יעשה" (לאו-דזה)

היש מורכב ברובו מהאין, האין והיש הוא ראשיתם של שמיים וארץ, היש הוא שם אימם של ריבוא הדברים, תמיד באין תרצה לראות את נפלאותיו, תמיד ביש תרצה לראות את גבולותיו. כל הדברים בתבל באים מהקיים והקיים מהלא קיים. כשהולכים בשביל האדם והדרך נראים כמתקדמים בכיוונים הפוכים.

WU WEI - אי העשייה עפ"י לאו-דזה :

מה צריך לעשות ע"מ להתרוקן? הרי עצם המשפט הוא אוקסימורון.

מותר לי לכעוס שאני רוצה לכעוס, זה נכון ובסדר. מעבר לכך כשכועסים ברגע הנכון זה בתזמון הנכון ובטון הנכון והעשייה תבוא מעצמה ללא תכנון ומחשבה יתרה.

דאו זה פשוטות, המים חסרי צורה וטעם, מקבלים את הצורה של כלי הקיבול בו הם נמצאים ואין להם גבול-הדאו הם המים.

ולסיכום,

כל ניסיון להסביר יעלה בתוהו, זהו ניסיון להסביר חוויה או הוויה שלא תלויה במילים. הדאו אומר - תעשה, תחייה, אל תחשוב על הדברים או בתוך מערכת חוקים, תחוה.

ביבליוגרפיה :

<https://www.gutenberg.org/files/49965/49965-h/49965-h.htm>

טאו טה צ'ינג - בתרגום ניסים אמון

<https://www.tmurot.org.il/2015/06/01/%d7%94%d7%93%d7%90%d7%95%d7%90%d7%99%d7%96/d7%9d>

<https://www.britannica.com/biography/Laozi>

<https://plato.stanford.edu/entries/daoism>

<https://plato.stanford.edu/entries/laozi/#LaoSto>